

دائرة المعارف‌های فارسی و غیر فارسی اینترنتی

شیمی، اطلاعات و آگاهی‌های آن‌ها برای محققان، متخصصان، دانشجویان و جوانان قابل استفاده‌است مانند آمریکانه علاوه بر پاسخگویی جنبه آموزشی دارند مانند ماکروپدیای بریتانیکا. از نظر محمل و ابزاری که دائرةالمعارف‌ها بر بستر آن منتشر می‌شوند، می‌توان به اجمال به سه دوره و یا سه محمل اشاره کرد:

الف - دائرةالمعارف‌های چاپی،

ب - دائرةالمعارف‌های الکترونیکی (سی دی مینا)،

ج - دائرةالمعارف‌های آنلاین و یا اینترنتی،

این سه بستر در طول زمان به ترتیب بوجود آمده‌اند، ولی ظهور هر یک سبب‌ساز از سکه افتادن دیگری نشده‌است. اکنون برخی از دائرةالمعارف‌ها از سه بستر فوق بصورت همزمان برای نشر بهره می‌برند. بسیاری از دائرةالمعارف‌های معتبر و معروف نیز هستند که هیچ گونه گرایشی به حضور در قالب‌های ب. و ج. از خود بروز نداده‌اند و همچنان در قالب چاپی منتشر و روزآمد می‌شوند. اما نمی‌توان از نظر دور داشت برای استفاده از همه ظرفیت‌ها برای جذب مخاطب، دست‌اندرکاران دائرةالمعارف‌ها ناچارند نگاهی به نشر این منابع در بسترهای الکترونیکی و آنلاین داشته باشند. امروزه نوعی از دائرةالمعارف‌های آنلاینی که صورت چاپی و الکترونیکی ندارند و بصورت (Open Access) یا دسترسی آزاد طراحی و اداره می‌شوند پا به عرصه گذاشته‌اند که سر دمدار این نوع دائرةالمعارف‌ها Wikipedia است. در این منابع مخاطبان می‌توانند بصورت آزاد از طریق وب مقالاتی به دائرةالمعارف اضافه کنند و یا به ویرایش مطالب موجود بپردازند و در نهایت علاوه بر استفاده از منبع مورد نظر می‌توانند در عمل همکار دائرةالمعارف باشند و به عضویت هیأت تحریریه دائرةالمعارف نیز در آیند. در این بخش برای روشن شدن هر چه بهتر بحث نمونه‌هایی از دائرةالمعارف‌های فارسی و غیر فارسی با توجه به محمل‌های که برای نشر مورد استفاده قرار داده‌اند، ارائه شده‌است:

- چاپی فارسی، دائرةالمعارف مصاحب

- چاپی و الکترونیکی فارسی، لغت‌نامه دهخدا و ترجمه

تاریخ تمدن ویل دورانت

- چاپی و آنلاین فارسی، دانشنامه جهان اسلام

- آنلاین فارسی، دائرةالمعارف مندایی

- آنلاین دسترسی آزاد فارسی، دانشنامه رشد

• فردین کولانیان*
عضو هیأت علمی مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی

کلیات

دائرةالمعارف یا دانشنامه برابر نهاده اصطلاح (Encyclopedia) است و برگرفته از اصطلاح یونانی (Enkyklios Paideia) به معنای آموزش فراگیر است (۱: ۸۱۱). دائرةالمعارف از جمله کتاب‌های مرجع است و در واقع کتابی است که در آن آگاهی‌های برگزیده‌ای از همه رشته‌های دانش بشری یا رشته‌ای خاص از این دانش بصورت مقاله‌های کم و بیش کوتاه و فشرده فراهم آمده‌است. نخستین بخش‌هایی از یک دائرةالمعارف که تاکنون باقی مانده‌است اثر سیپوس (م ۳۳۸-۳۳۹ ق.م.) است. او اندیشه‌های افلاطون را در مجموعه‌ای از نوشته‌های تاریخ طبیعی، ریاضی، فلسفه و غیره نقل می‌کند. دائرةالمعارف‌نویسی به معنای امروزی آن از قرن هجدهم شروع شد. به عقیده بسیاری از دانشمندان تاریخچه دائرةالمعارف‌نویسی در شرق طولانی‌تر از غرب است. نزدیک به ۲۰۰۰ سال پیش چینی‌ها دائرةالمعارف‌هایی را نگاشته‌اند. دائرةالمعارف‌نویسی در جهان اسلام و ایران از قرن سوم هجری شروع شد.

از نظر طبقه‌بندی رده‌شناسی به معنای امروزی می‌توان دائرةالمعارف را به ترتیب ذیل دسته‌بندی کرد: (۲: ۲۲-۳۳)

الف - از نظر گستره: مفصل و مختصر،

ب - از نظر شمول: عمومی و اختصاصی،

ج - از نظر سطح: کودک و نوجوان و جوان و بزرگسال،

د - از نظر هدف: پاسخگویی به سؤالات ساده‌ای مانند: که بود؟ چه کرد؟ چه تأثیری نهاد؟ چطور؟ چه چیزی؟ برای چه؟ پاسخگویی به سؤالات تخصصی و عمیق مانند دائرةالمعارف

- چاپی غیر فارسی،

Encyclopedia of library and information science

- الکترونیکی (سی دی مبنا) غیر فارسی،

Compton's Interactive Encyclopedia

- چاپی و الکترونیکی و آنلاین غیر فارسی،

Canadian Encyclopedia

- آنلاین غیر فارسی،

ISCID Encyclopedia of Science and Philosophy

- آنلاین دسترسی آزاد غیر فارسی، *EncycloZine*

در بخش آخر این مقاله تعدادی از دائرة المعارف های آنلاین با دسته بندی فارسی و غیر فارسی معرفی شده است. ساختار هر رکورد شامل فیلدهای زیر می باشد:

عنوان، لوگو، موضوع، نوع، آدرس وبی، زبان، کشور، ویراستار، ناشر، توضیحات.

در هنگام استفاده از این راهنما مشاهده خواهد شد که برخی از رکوردها فاقد برخی از فیلدهاست و یا اطلاعات ارائه شده در بخش توضیحات برای برخی از منابع مفصل و برخی مختصر است که این امر به وجود و یا عدم وجود اطلاعات باز می گردد.

الف - دائرة المعارف های اینترنتی فارسی

۱. سیویلیکا

موضوع: مهندسی عمران

نوع: آنلاین

آدرس وبی: <http://www.civilica.com>

زبان: فارسی

کشور: ایران

ناشر: سایت مرجع مهندسی عمران

توضیحات: سیویلیکا، یک دائرة المعارف تخصصی برای رشته مهندسی عمران است که ارائه کننده مقالات و مطالب تخصصی برای کاربران خود می باشد.

۲. دانشنامه جهان اسلام

موضوع: جهان اسلام

نوع: چاپی و آنلاین

آدرس وبی: <http://daneshname.com>

زبان: فارسی

کشور: ایران

ناشر: بنیاد دائرة المعارف اسلامی

توضیحات: دانشنامه جهان اسلام دائرة المعارفی است درباره شریعت مقدس اسلام و تمدن و فرهنگ ملل مسلمان از آغاز اسلام تا زمان حاضر.

۳. عنوان: دائرة المعارف مندایی

موضوع: دین صابئین مندایی

نوع: آنلاین

زبان: فارسی

کشور: ایران

آدرس وبی:

<http://www.iranmanda.com/farsi/ency/index.htm>

ویراستار: مسعود فروزنده، سالم چهیلی

ناشر: مرکز مطالعات مندایی

توضیحات: این منبع اینترنتی به مباحث مختلف تاریخی، آیینی، مذهبی و تاریخی و تحقیقاتی در مورد مذهب صابئین مندایی می پردازد.

۴. دائرة المعارف مصور مشاهیر و نامداران و رجال نامی ایران

موضوع: مشاهیر ایران

نوع: آنلاین

آدرس وبی: <http://www.etej.ir>

زبان: فارسی

کشور: ایران

ناشر: انجمن میراث داران کوروش

توضیحات: دائرة المعارفی است اینترنتی که به معرفی افراد مشهور و نامدار ایرانی که در تاریخ و فرهنگ و ادب ایران نقش های برجسته داشته اند می پردازد.

۵. دائرة المعارف کامپیوتر

موضوع: علوم رایانه

نوع: آنلاین

آدرس وبی:

<http://www.srco.ir/WhyHow/Default.htm>

آدرس وبی:
<http://www.hadith.net/new/present.aspx?n=57>

زبان: فارسی و عربی
کشور: ایران

ناشر: مؤسسه علمی و فرهنگی دارالحدیث
توضیحات: در این دائرةالمعارف مجموعه‌ای جامع از احادیث پزشکی از بین کتب معتبر احادیث اسلامی گردآوری و ارائه شده‌است. نسخه الکترونیکی و قابل جست‌وجوی این اثر نیز بصورت رایگان قابل دسترسی است.

آدرس وبی:
<http://www.hadith.net/new/Present.aspx?n=51&e=1>

زبان: عربی و فارسی
کشور: ایران

ناشر: مؤسسه علمی و فرهنگی دارالحدیث
توضیحات: در این دائرةالمعارف که نسخه چاپی آن در ۱۲ جلد منتشر شده‌است، با استفاده از منابع اصیل تاریخ و حدیث و نهج البلاغه به تاریخچه و زوایای گوناگون حیات و اندیشه‌های امام اول شیعیان حضرت علی (ع) پرداخته شده‌است. نسخه وبی این اثر نیز توسط مؤسسه دارالحدیث بصورت رایگان با قابلیت جست‌وجو در این سایت ارائه شده‌است.

۱۰: دانشنامه رشد

موضوع: علوم مختلف

نوع: آنلاین

زبان: فارسی

کشور: ایران

آدرس وبی:

<http://daneshnameh.roshd.ir/mavara/mavara-index.php>

ناشر: شبکه رشد، شبکه ملی مدارس ایران
توضیحات: این منبع یک دائرةالمعارف علمی با محتوای آزاد است که مقالات آن توسط دانش‌آموزان، اولیاء، دبیران، کارشناسان و محققان علاقه‌مند ایجاد شده و سرعت در حال

زبان: فارسی
کشور: ایران
ناشر: شرکت سخاروش

توضیحات: درباره چرخه استفاده از رایانه از مرحله تهیه سخت‌افزارهای لازم، نصب تجهیزات سخت‌افزاری، استفاده از رایانه و ابزارهای جانبی آن، تولید نرم‌افزار، برپاسازی شبکه، استفاده از منابع موجود بر روی اینترنت و ... مسائلی است که در این منبع به آن پرداخته می‌شود.

۶. بخش فارسی دانشنامه آزاد ویکی پدیا

موضوع: عمومی

نوع: آنلاین

آدرس وبی: <http://fa.wikipedia.org>

زبان: فارسی

کشور: بین‌المللی

ناشر: Wikipedia

توضیحات: ویکی‌پدیا پروژه‌ای چندزبانه برای گردآوری دانشنامه‌ای جامع و با محتویات آزاد است. این پروژه (به زبان انگلیسی) از ژانویه ۲۰۰۱ آغاز شده و اکنون ۱۱۶۷۹ مقاله به زبان فارسی دارد.

۷. دائرةالمعارف علمای مجاهد:

موضوع: تاریخ و زندگینامه علمای مسلمان مبارز

نوع: آنلاین

زبان: فارسی

کشور: ایران

آدرس وبی: <http://www.irdc.org/personage.asp>

ناشر: مرکز اسناد انقلاب اسلامی

توضیحات: این دائرةالمعارف که در مرکز اسناد انقلاب اسلامی تهیه و به مرور تکمیل می‌شود به معرفی علمای مبارز و تاریخچه مبارزات آن‌ها می‌پردازد.

۸. دانشنامه احادیث پزشکی

موضوع: احادیث پزشکی

نوع: چاپی و آنلاین

زبان: انگلیسی
توضیحات: این دائرة المعارف منبعی است که به مکتب مارکسیست و فلسفه و روش این سیستم عقیدتی و فکری می‌پردازد.

توسعه‌است. هدف اصلی این پروژه ایجاد بستر تولید اطلاعات توسط مصرف‌کنندگان اطلاعات و تشویق آنان به مشارکت در ایجاد دانشنامه عظیم علمی جامعه آموزشی کشور است و از بهمن ۱۳۸۲ در شبکه رشد فعال گردید و در آبان ۱۳۸۳ به مدل حاضر ارتقا یافت.

3. Chickenology Encyclopedia

موضوع: طنز و نقد اجتماعی
نوع: چاپی و آنلاین
آدرس:
<http://www.chickenologyencyclopedia.com>
ویراستار: Ervin Nemeth
توضیحات: ابتدا در سال ۱۹۹۸ بصورت الکترونیکی و بر روی CD-ROM و در سال ۱۹۹۹ بصورت چاپی منتشر شد. در نهایت در سال ۲۰۰۴ در وب سایت فوق بصورت آنلاین منتشر شد.

۱۱. دائرة المعارف میراث فرهنگی
موضوع: معرفی میراث فرهنگی ایران در پهنه تاریخ
نوع: آنلاین
زبان: فارسی
آدرس وبی:
http://www.iranmiras.org/fr_site/Home_F.asp
کشور: ایران
ناشر: سازمان میراث فرهنگی کشور
توضیحات: این منبع اینترنتی که به همت سازمان میراث فرهنگی تهیه شده است دائرةالمعارفی است که در آن دوره‌های تاریخی کشور ایران و وقایع و عناصر مهم این دوره‌ها، بناها و محوطه‌های تاریخی و جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی ایران معرفی می‌شود.

4. The Catholic Encyclopedia

موضوع: مذهبی، مذهب کاتولیک
نوع: چاپی و آنلاین
آدرس وبی: <http://www.newadvent.org/cathen>
زبان: انگلیسی
کشور: آمریکا
ویراستار: چارلز جی هربرمن پرفسور زبان لاتین و کتابدار کالج سیتی نیویورک
توضیحات: نخستین بار در سال ۱۹۱۳ منتشر شد و تدوین ویرایش اول آن از سال ۱۹۰۵ آغاز گردید. موضوع این منبع مباحث مختلف مذهب کاتولیک است. در سال ۱۹۹۳ امکان دسترسی به آن در محیط وب فراهم شد.

ب - دائرة المعارف‌های اینترنتی غیر فارسی

1. Encyclopedia Astronautica

موضوع: فضانوردی
نوع: آنلاین
آدرس وبی: <http://www.astronautix.com>
زبان: انگلیسی
کشور: آمریکا
ویراستار: Robert Goddard
ناشر: ناسا
توضیحات: یک مرجع وبی در مورد مسافرت‌های فضایی، وسایل و تجهیزات، فضانوردان و کشورهای فعال در این حوزه.

5. Canadian Encyclopedia

موضوع: کشور کانادا
نوع: چاپی، الکترونیکی و آنلاین
زبان: انگلیسی و فرانسه
آدرس وبی: <http://www.canadianencyclopedia.ca/>
کشور: کانادا
ویراستار: مل هورتیج

2. Encyclopedia of Marxism

موضوع: مارکسیسم
نوع: چاپی و آنلاین
آدرس وبی: <http://www.marxists.org>

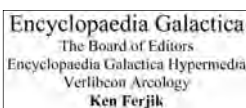

آدرس وبی: <http://www.jewishencyclopedia.com>

زبان: عبری و آرامی

توضیحات: این اثر درباره یهودیت است و اولین ویرایش آن توسط فانک و ونگالس در بین سال‌های ۱۹۰۱ تا ۱۹۰۶ در ۱۲ جلد منتشر شد. نسخه اولیه این منبع در قالب JPEG و Uni-code بصورت آنلاین و با قابلیت جست‌وجو از طریق اینترنت قابل استفاده می‌باشد.

8. Encyclopedia Galactica

موضوع: درباره کهکشان‌ها

نوع: آنلاین

زبان: انگلیسی

آدرس وبی:

<http://www.orionsarm.com/eg/index.html>

توضیحات: این دائرةالمعارف شامل اطلاعاتی است برگرفته از متون علمی و تخیلی برگرفته از آثار منتشره در باره کهکشان‌ها، سفرها و اکتشافات فضایی و آثار مؤلفان و دانشمندانی نظیر آیزاک آسیموف و کارل ساگان.

9. Columbia Encyclopedia

موضوع: عمومی

نوع: چاپی و الکترونیکی و آنلاین

زبان: انگلیسی

کشور: آمریکا

آدرس‌های وبی:

<http://www.bartleby.com/65/>

<http://reference.allrefer.com/>

<http://www.infoplease.com/encyclopedia.html>

ناشر: دانشگاه کلمبیا وظ گروه گیل

توضیحات: اولین ویرایش این دائرةالمعارف در سال ۱۹۳۶ منتشر شد. ویرایش چاپی سال ۲۰۰۰ این منبع دارای ۵۰۰۰۰ مقاله می‌باشد که در ۲ جلد منتشر شده‌است. ویرایش آنلاین این اثر دارای ۸۴۰۰۰ عنوان ارجاع متقابل می‌باشد و بصورت فصلی روزآمد می‌شود.

10. Encyclopedia of Life Sciences

ناشر: Historica Foundations

توضیحات: کشور کانادا تا سال ۱۹۵۷ فاقد دائرةالمعارف بود. در این سال «مل هورتیج» به کمک ۳۰۰۰ مؤلف این پروژه را آغاز کرد و ویرایش اول آن را در سال ۱۹۸۵ در ۳ جلد منتشر کرد و در سال ۱۹۸۸ ویرایش جدید آن نیز منتشر شد. در سال ۱۹۹۵ نخستین ویرایش الکترونیکی آن بر روی سی‌دی رام برای جوانان منتشر شد. در حال حاضر این منبع توسط مؤسسه «Historica Foundations» منتشر می‌شود و معتبرترین دائرةالمعارف در کشور کانادا است که بصورت آنلاین قابل دسترسی است و پیوسته روزآمد می‌شود. این منبع شامل ۴۰۰۰۰ مقاله و ۶۰۰۰ تصویر است و افزون بر آن مقادیر زیادی نقشه، بازی، تست، برنامه‌های تعاملی، فیلم‌های ویدیویی و معرفی سایت‌های اینترنتی را دربر دارد.

6. Encyclopedia Americana

موضوع: عمومی

نوع: چاپی و آنلاین

آدرس وبی:

<http://www.scholasticlibrary.com/grolierdocs/home.html>

زبان: انگلیسی

کشور: آمریکا

ویراستار: اولین ویرایش آن توسط «Francis Lieber» در ۱۳ جلد و در بین سال‌های ۱۸۲۹ تا ۱۸۳۳ منتشر شد.

ناشر:

Inc Scholastic Library Publishing; a division of Scholastic

توضیحات: این دائرةالمعارف یک منبع مرجع عمومی است که برای رده سنی نوجوانان تهیه شده‌است. ویرایش سال ۲۰۰۴ این منبع دارای ۴۵۰۰۰ مقاله، ۲۵۰۰۰۰۰ واژه، ۱۲۰۰ نقشه، ۱۵۰۰۰۰ ارجاع متقابل و ۴۵۰۰ تصویر هنری رنگی و سیاه و سفید است. این ویرایش توسط ۶۵۰۰ مؤلف تهیه شده‌است.

7. Jewish Encyclopedia

موضوع: مذهبی

نوع: چاپی و آنلاین

[JewishEncyclopedia.com](http://www.jewishencyclopedia.com)

13. Grolier Multimedia Encyclopedia

<http://go.grolier.com>

موضوع: عمومی

نوع: آنلاین

آدرس وبی:

زبان: انگلیسی

کشور: آمریکا

ناشر: Academic American Encyclopedia

توضیحات: این دائرةالمعارف از طریق اینترنت بصورت انتفاعی و با پرداخت حق اشتراک قابل دسترسی است. این منبع شامل ۳۹۰۰۰ عنوان مقاله‌است که در تدوین این مقالات از ۱۱۲۵۰۰۰۰ واژه‌استفاده شده‌است. ۳۰۰۰ نفر در تدوین مقالات آن نقش داشته‌اند.

14. Informationsphere.com

<http://www.informationsphere.com>

موضوع: عمومی

نوع: آنلاین

آدرس وبی:

زبان: آلمانی و انگلیسی

کشور: آلمان

ویراستار: Jan Keller

ناشر: Jan Keller

توضیحات: این دائرةالمعارف منبعی است اینترنتی که در سال ۱۹۹۸ راه‌اندازی شده‌است. در پایگاه اطلاعات آن ۴۵۰۰ کلیدواژه وجود دارد. نسخه اصلی آن به زبان آلمانی تهیه شده، ولی ویراستار به منظور جذب مخاطب بیشتر، نسخه انگلیسی آن را نیز تهیه کرده‌است.

15. Netcyclo

<http://www.netcyclo.com>

موضوع: عمومی

نوع: آنلاین

آدرس وبی:

زبان: انگلیسی

کشور: انگلیس

ویراستار: John Anderson

ناشر: John Anderson

موضوع: علوم زیستی

نوع: چاپی و آنلاین

آدرس وبی:

زبان: انگلیسی

<http://www.els.net>

توضیحات: دائرةالمعارف علوم زیستی نسخه آنلاین دائرةالمعارف بیولوژی است که توسط Nature Publishing Group منتشر می‌شود. نسخه چاپی آن در ۲۰ جلد منتشر شده‌است و در آوریل ۲۰۰۴ نسخه آنلاین آن که بر اساس ویرایش نوامبر ۲۰۰۲ تهیه شد در محیط وب منتشر شد و دارای ۳۰۰۰ عنوان مقاله می‌باشد.

11. Great Soviet Encyclopedia

موضوع: درباره کشور اتحاد جماهیری شوروی سابق

نوع: چاپی و آنلاین

زبان: روسی

کشور: روسیه

آدرس وبی:

<http://www.rubricon.com>

<http://encycl.yandex.ru>

ویراستار: اتو اشمیت ویرایش اول، سرگی واویلف و بوریس ودنسکی ویرایش دوم
توضیحات: این منبع بزرگ‌ترین و جامع‌ترین دائرةالمعارف درباره کشور اتحاد جماهیر شوروی سابق می‌باشد. تدوین و انتشار ویرایش اول آن بین سال‌های ۱۹۲۶ لغایت ۱۹۴۷ به طول انجامید و در ۵۱ جلد منتشر شد. ترجمه ویرایش این اثر از سال ۱۹۷۳ آغاز شده‌است. ویرایش سوم این اثر در ۳۰ جلد، ۱۰۰۰۰۰ کلیدواژه و ۵۰ میلیون واژه منتشر شده‌است.

12. EncycloZine

موضوع: علوم مختلف

نوع: آنلاین

آدرس وبی:

<http://encyclozine.com>

ویراستار: Alan and Lucy Richmond

توضیحات: این دائرةالمعارف منبعی است آنلاین که با نظام دسترسی آزاد اداره می‌شود. دارای چهار سایت فرعی است و اصلی‌ترین بخش آن به فضا و فضاوردی می‌پردازد. قریب ۱۰۰۰ عنوان مقاله در این منبع وجود دارد.

شده است و در واقع نسخه آنلاین دائرةالمعارف -Internet Encyclopedia است که در سال ۲۰۰۴ به Wikinfo تغییر نام یافت. در برخی از مواقع به دائرةالمعارف ویکی پدیا برای دسترسی به متن کامل مقالات ارجاع می‌دهد، اما سیاست آن با ویکی پدیا یکی نیست.

19. Life Support Systems

<http://www.eolss.net>

موضوع: بین رشته‌ای

نوع: آنلاین

آدرس وبی:

زبان: چند زبانه

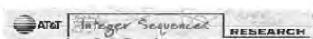
ویراستار: یونسکو

ناشر: یونسکو

توضیحات: دائرةالمعارفی است بین رشته‌ای که توسط سازمان فرهنگی ملل متحد یونسکو طراحی و راه‌اندازی شده است. بهره‌گیری از این منبع بصورت انتفاعی و به شرط پرداخت حق بهره‌مندی می‌باشد.

20. On-Line Encyclopedia of Integer Sequences

موضوع: سلسله اعداد کامل (ریاضیات)

<http://www.research.att.com/~njas/sequences>

نوع: چاپی و آنلاین

آدرس وبی:

زبان: انگلیسی

ویراستار: Neil Sloane

توضیحات: ویرایش‌های چاپی این اثر در سال‌های ۱۹۷۳ و ۱۹۹۵ به همت ویراستار این اثر که به تنهایی ۴۰ سال آن را ویراستاری و روزآمدسازی می‌کرد تهیه و منتشر شد. این منبع شامل اصطلاحات، واژگان، لینک‌ها، متون وبی تخصصی در حوزه ریاضیات می‌باشد که در پایگاه مربوط به نسخه وبی آن تا سال ۲۰۰۴ به بیش از ۱۰۰۰۰۰ شناسه در حوزه ریاضیات برمی‌خوریم.

21. Nationalencyklopedin

موضوع: عمومی با تأکید بر کشور سوئد

نوع: چاپی و الکترونیکی و آنلاین

توضیحات: این دائرةالمعارف منبعی است اینترنتی که پروژه آن در انگلیس کلید خورده و در سال ۲۰۰۱ در محیط وب منتشر شده است و تاکنون دارای ۸۰۰ عنوان مقاله می‌باشد.

16. Nupedia

<http://nupedia.8media.org>

موضوع: عمومی

نوع: آنلاین

آدرس وبی:

زبان: انگلیسی

ویراستار: Larry Sanger و Jimmy Wales

توضیحات: این دائرةالمعارف بین سال‌های ۲۰۰۰ الی ۲۰۰۳ میلادی طراحی و راه‌اندازی شده است، و در واقع جد خلف دائرةالمعارف اینترنتی معروف ویکی پدیا است و از نوع منابع اینترنتی دسترسی آزاد می‌باشد.

17. Open Site

<http://open-site-talk.org>

موضوع: عمومی

نوع: آنلاین

آدرس وبی:

زبان: انگلیسی

سر ویراستار: Chris Poskitt

ناشر: Mozilla Public License

توضیحات: این دائرةالمعارف از جمله دائرةالمعارف‌های اینترنتی است که با نظام دسترسی آزاد اداره می‌شود. در سال ۲۰۰۴ میلادی طراحی و راه‌اندازی شده است. دارای ویراستاران متعددی است که از طریق اینترنت به تدوین مقاله و ویراستاری آن‌ها می‌پردازند.

18. Wikinfo

<http://www.wikinfo.org/wiki.phtml>

موضوع: عمومی

نوع: آنلاین

آدرس وبی:

زبان: چند زبانه

ویراستار: Fred Bauder

ناشر: ibiblio

توضیحات: این دائرةالمعارف در سال ۲۰۰۳ راه‌اندازی

24. International Society for Complexity, Information and Design

ISCID Encyclopedia of Science and Philosophy

زبان: سوئدی

آدرس وبی: <http://www.ne.se>

کشور: سوئد

موضوع: علوم و فلسفه

نوع: آنلاین

آدرس وبی: <http://www.iscid.org/encyclopedia>

زبان: انگلیسی

ویراستار: William Dembski, Micah Sparacio and John Bracht, Dembski

ناشر: ISCID

توضیحات: این دائرةالمعارف منبعی است آنلاین در زمینه فلسفه و علم.

توضیحات: دائرةالمعارفی است جامع و معاصر به زبان سوئدی که به مباحث عمومی با گرایش کشور سوئد می‌پردازد. نسخه چاپی آن که دارای ۱۷۲۰۰۰ مقاله است، در ۲۰ جلد منتشر شده‌است و تدوین آن از سال ۱۹۸۰ آغاز و در سال ۱۹۸۵ به پایان رسید. در سال ۱۹۹۷ آخرین افزوده‌های چاپی این اثر منتشر شد. همچنین در این سال نسخه الکترونیکی آن بر روی CD Rome , DVD و در سال ۲۰۰۰ نسخه آنلاین آن منتشر شد.

22. Probert Encyclopedia

موضوع: هوش مصنوعی

نوع: چاپی و آنلاین

زبان: انگلیسی

ویراستار: Matthew Probert

آدرس وبی: <http://www.probertencyclopaedia.com>

ناشر: Probert Publishing

توضیحات: دائرةالمعارفی است آنلاین که دارای ۱۱۰۰۰۰ شناسه در حوزه هوش مصنوعی است. در سال ۱۹۹۳ نسخه چاپی و در سال ۱۹۹۸ نسخه آنلاین آن منتشر شد. دسترسی به مطالب آن جهت استفاده آزاد و بدون پرداخت هزینه می‌باشد.

23. PlanetMath

موضوع: ریاضیات

نوع: آنلاین

آدرس وبی: <http://planetmath.org>

زبان: انگلیسی

کشور: آمریکا

ناشر:

Digital Library Research Lab at Virginia Tech

توضیحات: این منبع یک دائرةالمعارف جامع و دقیق آنلاین در زمینه ریاضیات است. دسترسی به این منبع آزاد است. نرم‌افزار آن به زبان Perl نوشته شده و در محیط Linux اجرا می‌شود؛ و سرور آن تحت لیسانس Apache Id است.

25. Jewpedia

موضوع: یهودیت

نوع: آنلاین

آدرس وبی: http://en.jewpedia.com/Main_Page

زبان: فرانسه و انگلیسی

ناشر: Torati.com

توضیحات: این دائرةالمعارف منبعی است آنلاین و دو زبانه در مورد آیین‌ها و سایر مباحث مربوط به دین یهود و سنت‌های یهودیان.

پانوشته‌ها:

* Fzmm2000@yahoo.com

در تهیه بخش راهنما از اطلاعات موجود در سایت <http://www.wordiq.com> در ذیل کلیدواژه Encyclopedi و توصیفات و معرفی‌های ارائه شده در این سایت در مورد دانشنامه‌ها بیشترین استفاده صورت گرفته‌است.

منابع:

۱. دائرةالمعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی. سرویراستار عباس حری، تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۱، ج ۱.
۲. قرشی، محمدحسین. «تاریخچه دائرةالمعارف‌نگاری در جهان»، کیهان فرهنگی، ۱۲۷، خرداد و تیر ۱۳۷۵.